

אליה וקוין' בה

שה משהו המזכיר הראשי הריץ פתק לבדגוריון: מה פשר הנהגות וזו כדגוריון השיב לו על גבי הפתק: זה בסדר, קיבלתי רשות ממר וינסטון צ'רצ'יל.

אחרי סיום הארוחה משך המזכיר הראשי את כדגוריון לפי נה ושאול לפשר דבריו.

זה היה ככה: אמר לו כדגוריון, לפני חודש סערת על שולחנו של מר צ'רצ'יל. היה חם, או פשטתי את המיקסורן. מר צ'רצ'יל התרגו ואמר לי: את זה אתה יכול לעשות בארץ שלך, לא כאן?

בפולטינה החמה אין להקפיד על הלבוש הפורמלי, שהתי פתח באקלים הקר של הצפון. הרי זה בלתי-אנושי.

חשבת על כך פעמים רבות בקיץ זה, המסתיים עתה, ברון השם. כי שמתי לב לתופעה חדשה: יאפסי צעירים, מאותם הנושאים ברחוב תיקי גיימס-בונד, המציאו לעצמם אופנה. הם התהלכו בשיא הקיץ כאשר הם לובשים חולצה, בעלת שרור לים קצרים או אף ארוכים, ועונדים עניבה. המראה הזה מצחיק אותי.

העניבה אינה רק קישוט. היא לבוש חיוני באקלים קר. תפקידה השימושי הוא להדק את הצווארון סביב הצוואר, כדי למנוע חדירת אוויר קר ולשמור על חום הגוף. לפני שהתפתח זה העניבה המסוגנת של ימינו, מילאה תפקיד זה מיטפתח צוואר. (כאנגלית קוראים לזה נק"ש). קושר צוואר. הצרפי תים קוראים לזה קראואם. שפירושו קראוטי, דבר המלמד אולי שאופנה זו התחילה ביוגוסלביה. הגרמנים משתמשים במילה הצרפתית, והרוסים במילה הגרמנית, מיטפתח צוואר.)

רק מי שהכמיהה לסמל מעמד מעבירה אותו על רעתו יכול ללבוש את הדבר הזה בקיץ הסובטרופי של ארץ-ישראל. יש המגיעים לשיא האכסור. הם לובשים את העניבה, אך פותחים את הצווארון. כשם שאנשי-חלם נעלו ונעליהם וכיסו אותם בערדליים.

אשר לי, אני מסרב בהחלט ללבוש גם במסיבות דיפלומטי סיות לבוש הנוגד את אקלים ארצנו. לא מכבר הואיל השגריר מוחמד כסיוני להזמין אותי למסיבת יום-המהפכה של מצריים. לבשתי חולצה לבנה תגיית. שלושה-ארבעה גברים, שנהגו כמוני, קיבלו את פני באושר ונירכו אותי בתלהבות. הם חשו בבדידות נוראה בקרב המון לובשי-המיקסורנים ועונדי העניבות, השומן והסולת של הצמרת הישראלית, ובראשם מנהיגי ארץ-ישראל העובדת.

בן-גוריון והפליסטינים

ועוד על כדגוריון:

במיכתב למערכת נירורק טייס כתב דיפלומט אמריקאי בשם יוג'ין ברד שלפני שנים, בראשית דרכו, שרת בירושלים. רויד כדגוריון אמר לנו פעם שישראל הפצה בשלום בריקיי מא המבוסס על סיפוק הפליסטינים, ואם ירצו בכך, במדינה משלהם.

הוסיף ברד: הוא לא היה מהסס עכשיו.

מכיוון שברד לא אמר מתי שרת כאן, אין לדעת מתי אמר כדגוריון את הדברים. אם דגל בהקמת מדינה פליסטינית, הוא הסתיר ריעה זו היטב. כמעט בוודאי לא היה לכך זכר. להיפך: אחת ממטרות-המילחמה שלו ב-1948 היתה בלי ספק מניעת הקמתה של מדינה פליסטינית, לפי החלטת האו"ם. אבל גם את כדגוריון אמר את הדברים לדיפלומטים האמריקאיים רק לצורכי תעמולה, זה מעניין. לא יצחק שמיר ולא יצחק רבין אומרים דבר כזה כיום, גם לא לצורכי תעמולה.

סיירת קליין

בליל-שבת שידרה הטלוויזיה תשרי-שרות ליאיר קליין.

קליין

זה היה במסגרת ערב-נוס' טלגיה של טירת-חרוב, ש הוגדרה בתשרי כ.יורשת שוענלי ש'ימשון. לפי התשרי עסקה הסיירת בעיקר במצוד ארם על אנשים שחצו את ה ירדן מערבה. היה שם אחד, קיבוצניק עם ערבים, וכך נאמר, והיה שם מיועצו אסא קרמוני מההפ גנות שאחרי מלחמת יום הכיפורים, והיה קליין. בעיקר קליין, ניתן היה להתרשם כי כל גיבורי חרוב מצטופפים סביבו, ולתוצאים עימו וטופחים לו על הגב. איש מהם — כך נראה על המירקע — לא הסתייג ממנו וממה שעשה. איש לא היפנה לו גב. לדעת אנשי חרוב, מסתבר, זה בסדר גמור להיות שכיר-חרב בארץ-הקוקאין ולהפוך "חואים" לפלוגות-הרג, כי "זה מה שלמדתי לעשות". אולי ביקשו ממנו עיצות וכתובות.

קיומם. תושבי תל-אביב, שהתהלכו על המירצפות שהניחו בויעת-אפם, הסתכלו דרכם כאילו היו אוויר. גם חבריהם לעבודה היהודיים, מנהלי-העבודה, התייחסו אליהם כאל אבק-ארס, כמו שהתייחסו פעם לערבים.

אבל הם לא היו אוויר. הם היו בני-אדם. אחרים מהם היו בוגרי תיכון. איש אינו יכול לדעת מה בדיוק הצטבר בליבם במשך השנים הארוכות האלה. אבל אנחנו רואים עכשיו את התוצאות. פה ושם מתפרץ משהו, מתפוצץ משהו בקירוב. לפתע קם אדם בלתי-נראה, ארס-שאינורקיים, שולף סכין ומתנפל על אחד היהודים שהסתכלו דרכו.

באמצעות הסכין הוא קורא, ברגע מטורף אחד: הנה, ראו אותי! אני קיים!

נא לא להפריע

מגיל צעיר אני מקפיד, עד כמה שאפשר, לישון אחרי-צהריים כשעה.

תחילה היה לי מצפון רע. עד שקראתי ספר של וינסטון צ'רצ'יל, שבו העלה מינהג זה על נס. צ'רצ'יל כתב שזה חיוני להיכנס למיטה אחרי-צהריים, גם אם אין נרדמים ממש. העי קר הוא להתפשט ולהיכנס אל בין הסדינים. זה מאפשר לעבוד שעות ארוכות בערב ובלילה, כפי שנהג צ'רצ'יל לעשות. בכל שנות חיי עבדתי בין 12 ל-14 שעות ביממה. היה ברור לי שההפסקה אחרי-צהריים חיונית לקיום קצב זה. כשנאלי צתי לוותר על זה — למשל בשנים שבהן כיהנתי בכנסת, נוסף על עבודתי הרגילה — חשתי כי בשעות שנועדו למנוח זה ירד הכושר שלי בצורה ניכרת. לא אחת נאמתי בכנסת

אורי אבנרי

יומנו אישי

מתוך שינה. (זה מוגזם, אבל הקשתי לנאומיהם של אחרים מתוך שינה.)

ידידי התייחסו למינהגי זה תמיד כאל תוצאה של מוצאי הייקי. בכלל קישרו בארץ את שנת אחרי-צהריים, בלגלוגי מה, לייקים.

עכשיו בא מחקר רציני מאוד, הראשון מסוגו בקנה-מידה בינלאומי — ואישר את כל ניסיוני חיי. הוא גם הפריך את אחת הטענות של צ'רצ'יל. את הניסויים ערכו בכמה ארצות, ובין השאר החזיקו אנשים במשך שבועות בחדרים תת-קרקעיים, שם שרר אור מלאכותי מתמיד ואבר ההבדל בין יום ולילה. מסתבר שגוף האדם — כל אדם — דורש שעה-שעתיים של שינה אחרי-צהריים. שינה ממש, לא רק נניסה למיטה. הסיאטטה, המקובלת בתרבויות רבות, בעיקר בארצות חמות, היא צורך אנושי כללי. גם מי שישן בלילה די והותר, זקוק לשינה אחרי-צהריים. זה דרוש לעירנות האינטלקטואלית, ובייחוד לכושר קבלת החלטות. זה דרוש גם למצב-הרוח.

השינה אחרי-צהריים, כך הוכח עתה, היא עמוקה ביותר. משום-כך אין בה כמעט חלומות. מי שמתעורר ממנה באופן פתאומי, עלול לסבול במשך כמה דקות מטיטוסטי-חוסים. צריכים לנוח כמה דקות מהשינה.

לצורך בשינה אין כל קשר לארוחת-הצהריים. אין זו עיי פות שאחרי-הארוחה (ובצורת: אחרי האהבה), כפי שנוטים לחשוב. גם מי שאינו אוכל בצהריים כלל, חש באותו הצורך. העיתון הנכון לשינה הוא 12 שעות אחרי אמצע שנת הלילה. מי שרגיל לישון מחצות עד שעה 7 בבוקר, זקוק לשינה בשעה 3.30 אחרי-צהריים.

במדינות תעשייתיות נוטים לבטל את הפסקת-הצהריים, ולעבוד יום-עבודה רצוף, אולי בגלל ריחוק הבית ממקום העבודה. בעלי-המחקר טוענים שוהי טעות, שתתנגס קשה בכושר האינטלקטואלי של העובדים. זהו עכשיו אני יכול להמשיך ולישון אחרי-צהריים, אבל במצפון שקט.

הא צוואר!

אולי כבר סיפרתי פעם את הברחה הזאת: רויד כדגוריון סער על שולחנו של הנציב העליון בירד שלים. היה חם. באמצע הארוחה פשט כדגוריון את מיקסורן חליפתו והמשיך לאכול. הנציב העליון נרעש. הוא שיגר פתק למזכיר הראשי: תע

מעולם לא פגשתי את אד קוק' (שמו האמיתי קוך, טבח, כמו שימענו אבירן שלנו) אך מעולם לא יכולתי לסבול אותו. מדוע? היה נרמה לי שהוא מתנשא, תוקפני וגזעני. נעלבתי כאשר קבע פגישה עם נשיא מדינת-ישראל ואיחר בחצי שעה. שמחתי שחיים הרצוג סירב או לקבל את פניו.

בכחירתו הארוכה ארצות-הברית נשא קוק' דיבריה-הסתה נגד ג'סי ג'קסון השחור. הוא אמר שרק יהודי מטורף יצביע בעדו. מדוע? מפני שג'קסון נפגש עם יאסר ערפאת ודיבר איתו על שלום. קוק' ניצל רגשות גזעניים, והתחנף למיסר היהודי, ובעיקר לימין הישראלי.

נראה שזה לא עזר לו. השבוע העדיף רוב של חברי המיפי לגה הדמוקרטית בני-יורק את המועמד השחור, רייזווד דינקי' גם, על פני קוק'. בין בוחריו דינקי' קינס היו כרבע מן הקולות הדינקיים.

אני שמח על זה. אני רואה ב'דאגה גוברת את התהום הנפ' ערת בין היהודים והשחורים בארצות-הברית ככלל, ובניור יורק בפרט. זוהי התפתחות הר-טיכנות ליהודים.

טוב שיהודים כה רבים הבי חינו בסכנה זו. לדעת רבים, דינקינס הצנוע והשקט הוא מועמד טוב יותר מאשר קוק'. הראוונטי, שבמשך שלוש תקופות-כהונה ניצח על מינהל שהלך ונעשה מושחת. אופי האישי חשוב מצבע עורו ורתו.

אגב, מיבחו זה מוכיח דבר שרבים בארץ מסרבים להכיר בו: שה-מנהיגים היהודיים, אנשי המימסדים למיניהם, אינם מדברים בשם הציבור היהודי כולו. זהו ציבור מגוון, המפגין עצמאות רבה, לפחות בעניינים פנימיים. המנהיגים אמרו להם להצביע בעד קוק'. רבים מהם הצביעו בעד דינקינס. יופי.

מרד הבלתי-נראים

הצעיר הערבי שהתנפל על הנגיאוטובוס בקו 405 הורה שעבר כנניין במרכז תל-אביב ושרהג יהודי שעבר שם. אין זה המיקרה הראשון. בתודשים האחרונים היו כמה פיי גועים שבוצעו על-ידי פועלים מן השטחים הכבושים שעברו כישראל, ושקמו כאחד הימים על מעבידיהם או חבריהם לעבודה.

זה מעורר בארץ כל רק זעם ופליצות, אלא גם תמיהה ופליאה. הרי הם עברו כאן. הם עברו יחד עם קורבנותיהם. מה גרם להם לקום ביום בהיר אחר ולפגוע בחברים-לעבודה? יש הרואים בכך עוד הוכחה לאופי הבורגני והרצחני של הערבים. פשוט איראפאר לבטוח בהם. כולם רוצחים בעומק ליבם. הפנה להם את הגב, והם ינעצו בו סכין.

אפשר גם למצוא הסבר אחר לתופעה. הערבים האלה עברו בתוך הערים היהודיות. עברו עבודה מפרכת ומלוכלכת. קיבלו שכר זעום, שממנו נוכה לעיתים קרובות תשלום עבור ביטוח שאינו קיים. הם עברו מאונס, כי שתמו את כל מקורות-הפרנסה בגדה וברצועה. הם משוללים כל זכויות סוציאליות או אנושיות. ניתן לפטר אותם בכל רגע, בלי פיצויים. מובן שאלו הם חושה שנתית. כל שוטר לא איש המיטרה-האוחזי יכול להתנבל עליהם, להכותם, להשפילם. אסור להם ללון בלילות בתחומי המדינה. אם הם עושים זאת, כדי להימנע מן הצורך לקום ב-3 בבוקר כדי להגיע העירה נומן, פורצים השוטרים למחסנים העלובים שבהם הם מתגוררים ומכים אותם מכות-ירצח. לא-אחת נשרפו הצריפים על ראש הישנים.

אבל לא זה העיקר. העיקר הוא שהם היו בכחינת הרואים ולא-נראים. הם עברו בתוך עיר, בתוך ציבור העלם מעצם קיומם. אם לא קילל אותם.

פעם, כשרחל אשתי עוד עבדה כמורה, היא שמה לב לערבי שעשה עבודות-שיפוץ בגינת בית-הספר. איש מכין המורים והתלמידים לא התייחס אליו כלל. הוא עבד לבר, אכל לבר, נח לבר.

פעם ניגשה אליו ואמרה לו שלום. האיש לא הגיב. מכיוון שמעולם לא אמר לו איש שלום, היה בטוח שרחל פונה למיש' זה אחר.

אחרי-כך, כשרחל עברה לצילום, עקבה במשך חודשים אחרי קבוצה של פועלים מן הגדה, שהניחו בתל-אביב את המירצ' פות הציבועניות של אקרשטיין. הם עברו בקבלנות, 10, 12 ואף 14 שעות ביום ברציפות, עם המפקה של 20 דקות לאכילה חטופה. הם לנו בתל-אביב כהיבוא, כפחד מתמיד. פחד לעצמם ופחד לגורל מישפחותיהם הרחוקות. מדי פעם נעצרו, הוכו והושפלו. ובעיקר: איש לא שם לב לעצם קיומם.

הם עברו בין האנשים. המונים עברו על פניהם כמשך היום — אך איש מן העובדים-ישיבים לא שם אי-פעם לב לעצם

קוק'

נתן שרונסטי. העולם הזה